

Charles Alfred Coulson

(1910.—1974.)

7. siječnja rano ujutro preminuo je Dr. Charles Alfred Coulson, F. R. S., prvi profesor teorijske kemije Sveučilišta u Oxfordu.

Charles Alfred Coulson rodio se 1910. godine u Dudleyu, a školovao se na Clifton College-u (gimnazija, 1922.—1928.) i na Trinity College-u (studij matematike i fizike, 1928.—1932.) u Cambridge-u. Studij je završio kao prvi student u klasi i odmah je nastavio raditi na doktorskoj disertaciji pod vodstvom Sir J. E. Lennard-Jones-a, F. R. S., profesora teorijske fizike Sveučilišta u Cambridgeu. Od početka svojega istraživačkog rada bavi se primjenom kvantne teorije u kemiji. 1934. godine postaje Trinity Research Fellow. U razdoblju od 1934. pa do postizanja doktorata (1938.) objavljuje seriju klasičnih radova u kojima od Hückelove teorije stvara matematički strogo zaokruženu teoriju molekularnih orbitala.

Nakon doktorata i kratkog bavljenja problemom radijacije bakterija, napušta Cambridge i odlazi u Dundee, gdje na University College-u (tada dio Sveučilišta u St. Andrews-u) postaje predavač matematike, ali predaje i fiziku i kemiju zbog pomanjkanja nastavnog osoblja zbog rata. Poslije rata odlazi najprije u Cambridge (1945.—1947.), gdje je predavač matematike, a zatim u London (1947.—1952.), gdje na King's College-u (Sveučilište u Londonu) postaje profesor teorijske fizike. Tijekom svojega boravka u Londonu stvara jaki Odjel fizike na King's College-u i radi na problemu elektronske strukture karcinogenih ugljikovodika. 1952. godine odlazi iz Londona u Oxford, gdje postaje drugi Rouse Ball profesor matematike i Fellow Wadham College-a.

Na tom položaju ostaje do 1972. kada se povlači u mirovinu, pošto je bio imenovan prvim profesorom teorijske kemije u Oxfordu na novoformiranom Odjelu za teorijsku kemiju.

On je autor preko 350 znanstvenih radova iz teorijske kemije i četiri udžbenika, od kojih je »Valence« prihvaćen kao osnovna knjiga za uvod u kvantnu kemiju. Također je s A. Streitwieserom (Kalifornijsko Sveučilište u Berkeley-u) izdao 1965. godine zbirku Hückelovih energija i orbitala za neke odabrane konjugirane sisteme.

Profesor Coulson je za života dobio niz značajnih priznanja. Nemoguće je sve ih nabrojiti na ovom mjestu, ali neke ipak treba spomenuti: 1943. postaje članom Kraljevskog društva u Edinburghu, a 1951. Kraljevskog društva u Londonu, 1954. dobiva Tildenovu, a 1968. Faradayevu medalju Engleskoga kemijskog društva, 1969. postaje vanjskim članom Američke akademije umjetnosti i znanosti, 1970. dobiva Davyjevu medalju Kraljevskog društva. Spomenimo i to da je 1972. izabran za počasnog člana Hrvatskoga kemijskog društva. Također je bio nosilac velikog broja (40) sveučilišnih počasnih titula, a gotovo ne postoji zemlja gdje nije bio pozvan da održi predavanje. Osim znanstvenog rada bio je vrlo aktivan i u društvenom životu. Tako je bio predsjednik OXFAM-a (1965.—1971.) i član Središnjeg odbora Svjetskog udruženja crkava (položaj koji ni jedan svjetovnjak do njega nije postigao).

Profesor Coulson imao je veliki utjecaj na razvoj teorijske kemije u Hrvatskoj. Godinama je bio savjetodavalac i kritičar radova zagrebačkih teorijskih kemičara. Njegov je kritičizam bio gotovo očinski. Sjećamo se njegove posjete našoj zemlji 1967. kada je u Herceg-Novom otvorio prvu Školu teorijske kemije u Jugoslaviji i govorio o budućem razvoju kvantne kemije (dijagramski i grafički pristup

kemiji, Schrödingerova jednadžba ovisna o vremenu i kemijska reaktivnost, itd.) sa stajališta znanstvenika, koji je nekoliko puta u svojem životu otvorio nove putove istraživanja. Poslije njegova izlaganja našli smo se zajedno on i nekolicina učesnika Škole i pošli na šetnju obalom mora. Kroz tih sat-dva šetnje i ugodnog razgovora s njime naučili smo vrlo mnogo. Profesor Coulson bio je osoba koja je vrlo rado pomagala i ukazivala na bitne probleme u istraživanju, a da pri tome nije davala važnosti sebi. Njegova je maksima bila: glavno je riješiti problem, a nije važno isticati ime.

Njegovim odlaskom ostajemo bez jednoga znatnog znanstvenika i čovjeka.

N. TRINAJSTIĆ